

15. septembar 2016. godine

ДНЕВНИК

Агенције рентирају 70.000 радника и згрћу паре

Последњих неколико година у Србији је постало популарно запошљавање радника преко агенција за запошљавање, популарно названо рад на лизинг.

Тај начин запошљавања узео је маха и све је више оних који се тако запошљавају па је неопходно да

се таква врста радног ангажмана законски и правно уреди. По речима министара за рад Александра Вулина, нови закон, који ће регулисати рад преко агенција за привремено запошљавање, односно рад на лизинг, требало би до краја године да уђе у скупштинску процедуру, али ће то, ипак, зависити од договора са синдикатима и послодавцима.

– Сам законски текст је близу краја, али када будемо постигли потпуну сагласност и послодаваца и синдиката и нас, као представника државе, ући ћемо у јавну расправу па онда кренути у скупштинску процедуру – казао је

Вулин. По његовим речима, новим законским решењима предвиђено је да се изједначе права оних који раде на лизинг и оних који се запошљавају на било који други начин, а да је суштински проблем рада на лизинг уколико постоји могућност различитог третирања радника за исти посао.

Вулин је навео да рад на лизинг има сврху да послодавац у датом тренутку премости недостатак радника, било због повећања обима рада или одласка на боловање, и нагласио да то не може бити науштрб радника и не може значити да ће тај радник бити у горем положају него што је колега ког мења.

По речима председнице Асоцијације слободних и независних синдиката Ранке Савић, доношење новог закона који би требало да регулише рад приватних агенција за запошљавање и радника на лизинг је неопходно.

– Када се почело говорити о регулисању рада на лизинг, нису сви синдикати били за то, а ми смо инсистирали се то нађе у Закону о раду јер смо схватили да игнорисање те групе радника и забијање главе у песак не значи да они не постоје – каже Ранка Савић. – Приликом доношења Закона о раду 2014. године у Србији је преко агенција за запошљавање радило око око 50.000 људи, а сада их је сигурно више од 70.000. Агенције ничу као печурке јер су процедуре за отварање веома једноставне.

Статус радника на лизинг је веома лош, а на њима држава штеди, агенције зарађују, а само радник трпи. Тренутно су радници на лизинг апсолутно незаштићени, њихово постојање у Србији омогућено је ратификацијом конвенције Међународне организације рада у Скупштини Србије и ниједан други акт не регулиште њихов правни статус – зараде, примања, топли оброк, прековремени рад... Они су препуштени сами себи, запошљавају се ад хок и само када требају послодавцу, а то може бити и на свега неколико дана, што само по себи довољно говори о њиховом положају и могућности да планирају живот.

Она је нагласила да АСНС апсолутно подржава доношење тог закона јер ће, захваљујући њему, на посередан начин, радници на лизинг моћи да остваре права која произлазе из Закона о раду.– Радници на лизинг сада се запошљавају на основу уговора о привременим и повременим пословима, а доношењем новог закона и регулисањем њиховог правног статуса биће ојачан и осигуран њихов положај јер су сада потпуно препуштени приватним агенцијама за запошљавање.

Моћи ће да закључе уговор о раду на одређено или неодређено време, имаће већу сигурност и оствариваће права по основу рада, а требало би да буде прецизирано и колика је зарада за одређени посао па она неће моћи да за исти посао, каква је сада пракса, буде и до 30 одсто мање од примања запослених по уговору на одређено и неодређено време. Ипак, зарада радника на лизинг биће нешто мања, због провизије агенције, али не толико колико је сада – каже Ранка Савић.

Ограничити на 10 одсто

Ранка Савић истиче да ће АСНС инсистирати на томе да се законски ограничи број радника на лизинг који могу радити у некој компанији и да их не може бити више од десет одсто укупно запослених. По њеним речима, економска и социјална ситуација у Србији је изузетно тешка, а запошљавање на лизинг погодно за послодавце јер немају никакве обавезе према тим радницима.

– Тај облик запошљавања не сме бити доминантан у Србији, а то прети да постане јер је све мање запошљавања на неодређено време, што је поразно. Ограничавање броја запослених на лизинг је пракса и у далеко развијенијим земљама и тиме бисмо само преузели искустава радног законодавства Немачке и Холандије, где је ангажман радника на лизинг тако регулисан, и где је, у неким привредним областима, такав рад потпуно забрањен.

За додатне паре брже до прегледа

Иако у Србији постоји већ пет година, о добровољном здравственом осигурању Републичког фонда за здравствено осигурање веома се мало зна.

То не чуди ако се зна да према неким проценама, чак трећину здравствених трошкова грађани Србије плаћају из свог џепа, док се остатак покрива из доприноса. Осигураници су тако принуђени да специјалистичке и остале прегледе заказују без чекања код приватника, плаћајући услуге из сопственог џепа.

Тржиште добровољног здравственог осигурања у Србији постоји, али је слабо развијено, највише због необавештености, али и неизједначеног статуса приватног и државног здравственог система. Треба споменути и чињеницу да

квалитет добровољног здравственог осигурања зависи и од дубине џепа, редовности уплата, али и од места боравка јер је понуда здравствених установа с којима је нека осигуравајућа кућа потписала уговор, у престоници, за разлику од провинције, неупоредиво већа.

Републички фонд за здравствено осигурање покушао је да прошири делатност нудећи пакете добровољног здравственог осигурања, и то за путно осигурање, стоматологију, специјалистичке прегледе и теже болести са хируршким интервенцијама као допунским ризиком. Међутим, осим путног осигурања, остали пакети су колективни и везују се за фирме, те много тога зависи од спремности руководства, газде или вештог синдиката, да испреговара додатно осигурање за своје раднике и чланове.

Добровољно здравствено осигурање РФЗО практично је допуна, односно додатак обавезном здравственом осигурању. Проблем је, међутим, у томе што правилници нису довољно јасни, ценовник је практично невидљив, а и читав систем додатног осигурања упитан, у светлу чињенице да дебело плаћамо обавезно осигурање које практично не можемо да користимо.

Шта нуди “државно” добровољно здравствено осигурање? Пре свега, полисе путног здравственог осигурања и рефундацију трошкова специјалистичких прегледа лекара по избору. Осим тога, покривени су и специјалистички прегледи и дијагностика код лекара у здравственим установама с којима РФЗО има закључен уговор о пословној сарадњи. Такође, исплаћују се и уговорене накнаде за случај постављених дијагноза за тежу болест и извршену хируршку интервенцију, као и за такве интервенције у иностранству. Стоматолошке услуге такође су део пакета додатног осигурања, а висина премије зависи од уговореног ризика, изабраних сума осигурања на које се закључује осигурање и попушта.

О трошку државе на вантелесну оплодњу и операцију ока

О државном трошку код приватника иду за сад само парови који се боре са стерилитетом, као део програма бесплатне медицински потпомогнуте оплодње, као и пацијенти којима је потребна операција катаракте или глаукома. Још увек се чека на најављене реформе здравственог осигурања, које ће нам омогућити да се лечимо код одабраних приватника, чије ће трошкове покривати РФЗО.

После ђачке клупе сигурно радно место

Дуално образовање је једна од најважнијих тема за будућност Србије, због чега је, како је изјавио премијер Србије Александар Вучић, са Светском банком договорено да се

покуша да се број програма дуалног образовања подигне са 14 на 70. Он наводи да 1.300 привредних

субјеката у Србији има неки вид сарадње са школама, а највећи дефицит кадрова је у металској, електронској, текстилној и грађевинској индустрији и пољопривреди. У пилот-пројекте дуалног образовања, како је навео, укључено је 40 компанија и 18 школа.

– Дуално образовање је неопходно ради запошљавања, раста БДП-а, животног стандарда, ради европске интеграције Србије, односно за сва најважнија питања у којима Србија мора да има боље резултате – нагласио је Вучић, додајући да у Србији има 150.000 младих од 16 до 24 године који нити раде, нити се школују.

Као најбољи пример успешног и потребног дуалног образовања истиче се Швајцарска, која има најнижу стопу незапослености младих у свету. Наиме, у тој држави дуални модел стручног образовања представља најзаступљенији начин школовања, за које се годинама одређује више од две трећине младих. Швајцарски модел је вид јавно-приватног партнерства где су кључни партнери државне школе и приватна предузећа.

Држава има улогу медијатора у процесу, односно обезбеђује најбоље могуће услове компанијама које учествују у дуалном образовању, подстиче отварање радних места за учење за ученике и помаже младима да одаберу занимање и компанију. Тамошњи ђаци проводе три до четири дана у компанијама, а један или два у школи.

У Швајцарској око 40 одсто компанија које испуњавају услове да се баве дуалним образовањем, то и чини. Укључивање је теже мањим компанијама које су или ускоспецијализоване у пословању или у редовима запослених немају квалификоване кадрове за менторе ученицима. Швајцарске компаније, због користи које имају од таквог модела образовања, покривају трошкове оспособљавања ђака током три до четири године, при чему у завршној години њиховог школовања остварују профит на том радном месту. Зараде се крећу око 11-13 одсто просечне плате квалификованог радника на одговарајућем радном месту, али нису законски ограничене, као што је то случај с другим земљама у којима функционише сличан дуални модел образовања.

Приватни сектор почетком сваке године доставља потребе за ученицима у привреди да би кантони могли благовремено да одговоре захтевима и организују наставу у стручним школама. Концепт стручног усавршавања дефинишу пословна/струковна удружења различитих профила, која су уједно и најважнији партнер у систему, а то значи да приватни фактор има врло активну улогу у креирању програма образовања и у њиховом ревидирању и унапређењу. Образовни програми се ревидирају сваких пет година.

У Швајцарској 230 стручних профила

У оквиру швајцарског дуалног образовања постоји око 230 стручних профила за које се ђаци школују и за које постоји интерес на тржишту рада. Традиционално, најтраженији образовни профил су комерцијалиста, трговац, неговатељица, електричар, ИТ техничар, кувар, логистичар.

Privremeni poslovi – problemi stalni

Prošle godine angažovano 86.312 osoba, radnici na ovaj način ne bi mogli da budu zaposleni duže od 120 dana, ali to malo ko poštuje

zloupotrebљeno što bi, kako dodaje, више mogla da očekuje od privatnog poslodavca, nego od државне ustanove u kojoj radi.

Već šest godina Beograđanka K. S. radi u државnoj ustanovi. Povereni su joj važni i odgovorni poslovi, ali joj држава kao poslodavac za sve to što radi nije ukazala dovoljno poverenje, kakvo K. S. inače smatra da zaslužuje. Ova žena tvrdi da savesno obavlja svoj posao, ali radnu knjižicu, overenu za stalno, nikako da dobije. Svaka tri meseca prinuđena je da obnavlja ugovor o privremeno-povremenom angažovanju. Ne može da bira da li će i kada otići na zasluženi godišnji odmor. Prekovremeni i rad vikendom – za nju su deo svakodnevice. Zbog svega toga, ova savesna radnica oseća se prilično izrabљeno i

Da li iz neznanja ili zbog straha od otkaza, mnogi radnici i poslodavci u Srbiji danas su saučesnici u nezakonitim oblicima zapošљavanja. I pored zabrane zapošљavanja u javnom sektoru koja je u Srbiji na snazi od početka 2014. godine, u државним kućama radnici se i dalje, javna je tajna, angažuju zahvaljujući ugovorima o privremeno-povremenim poslovima. Donekle, држава na to i ima pravo. Problem je što se limit često prekoračuje. Na to je пре извесnog vremena upozorila i Svetska banka kada je u изveštaju koji se

odnosio na pregled finansija lokalnih samouprava podsetila da je „ukupan broj zaposlenih na neodređeno samo neznatno iznad numeričkog limita koji je odredila vlada”.

– Trećina ne poštuje taj limit, a većina njih prekoračuje limit za zapošljavanje na određeno vreme – naznačila je Svetska banka.

Koliko država zapravo zloupotrebljava radnike i da li njene institucije i lokalne samouprave treba odgovornije da primenjuju politiku zapošljavanja kako bi držale budžet pod kontrolom?

U Ministarstvu rada i zapošljavanja podsećaju da bi ovakvi privremeno-povremeni poslovi trebalo da postanu izuzetak, a ne pravilo za poslodavce, posebno ako je poznato da oni prema Zakonu o radu ne smeju da traju duže od 120 dana u toku kalendarske godine. Sa ovakvom vrstom ugovora radnici nažalost nemaju sva prava koja bi imali da su zaposleni za stalno. Uskraćeno im je pravo na plaćeno bolovanje, uglavnom nisu pošteđeni od neplaćenog prekovremenog, rada vikendom ili noću...

– Moguće je ugovaranje fiksne naknade ili plaćanje prekovremenog rada, ali poslodavac nema obavezu da isplati uvećanje po osnovu prekovremenog rada kao kod zaposlenih. Iako zakonom nije izričito propisano, ograničenja u pogledu trajanja radnog vremena morala bi da se poštuju, dok za slučaj povrede na radu zaposleni ostvaruju pravo na lečenje, ne i na naknadu za vreme bolovanja – nabrajaju u ministarstvu.

Prema podacima po osnovu ugovora o privremeno-povremenim poslovima, u toku prošle godine angažovano je 86.312 osoba.

Za prvih osam meseci ove godine Inspekcija rada utvrdila je da pojedini poslodavci na ovaj način radno angažuju lica duže od 120 radnih dana u kalendarskoj godini.

– Poslodavci ih upošljavaju na poslovima fizičko-tehničkog obezbeđenja, čišćenja i održavanja higijene u objektima, u oblasti ugostiteljstva... Oni koji zaključe takve ugovore retko kad se obraćaju Inspekciji rada, a i kada zatraže pomoć razlog je najčešće neisplaćena naknada zarada – navode u ministarstvu rada.

Uz rad na određeno i rad na ugovor postao je glavni metod zaobilaznja zvaničnog ograničenja zapošljavanja na neodređeno vreme. Na tu grupu radnika sada otpada trećina od ukupnog broja zaposlenih u lokalnoj samoupravi, navedeno je u izveštaju Svetske banke.

U Srbiji radnici danas razmišljaju: „Bolje i tako da radim, pa da nešto zaradim”, dok poslodavci misle kako je ovako zapošljavanje radnika bolje jer mogu lakše da ih otpuste. Obim posla u nekim delatnostima varira u toku godine, pa je sasvim normalno da se radnici zapošljavaju na određeno vreme. Ipak, u praksi se dešava da firme zaposle radnike po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima, a na tri meseci samo promene ime radnog mesta, ili izmene opis posla, dok radnik u suštini obavlja isti posao za istu naknadu godinama. Radnici pristaju na to jer nemaju drugog izbora, a firme ne žele da ih otpuste jer su uložili vreme i novac u obuku tih radnika, pa sa njima ponovo potpisuju iste ugovore sa malo izmenjenim opisom posla.

Ove godine u opštini Paraćin pokušali su na sve načine da se pridržavaju pravila o zabrani zapošljavanja i izbegnu suvišno sklapanje ugovora o privremeno-povremenim poslovima sa radnicima. Na kraju im se to obilo o glavu. Umesto da prištedi, ova centralna opština Srbije napravila je veći, neplanirani trošak u budžetu. Sve zbog košenja trave.

– Godina je bila kišna, pa je dosta posla bilo oko košenja. Nažalost, nismo imali dovoljno radnika u našem komunalnom preduzeću koji bi taj posao mogli da obave na vreme. Zato smo bili prinuđeni da raspisemo tender zahvaljujući kojem smo platili firmu koja je pokosila travu. Lokalnu samoupravu to je koštalo više nego da je jednostavno platila privremeni rad za neki broj radnika – otkriva Saša Paunović, predsednik opštine Paraćin.

Primera radi, za angažovanje firme i raspisivanje javne nabavke za košenje trave, dodaje prvi čovek Paraćina, opština je izdvojila nekoliko miliona dinara.

– Da smo imali mogućnost da angažujemo sezonce, za to bismo opredelili manje od milion dinara. Njihov posao trajao bi tri meseca. Ušteda u budžetu bila bi znatno veća, a građani zadovoljniji – podseća Paunović.

U ovoj opštini trenutno radi oko 460 ljudi, ali da i dalje nije na snazi zabrana zapošljavanja u javnom sektoru, u stalnom radnom odnosu moglo bi da bude još 120 radnika. Sem njih, razne poslove u ime lokalne samouprave obavljaju i radnici, angažovani na privremeno-povremenim poslovima, ali oni čine tek deseti deo zaposlenog kadra.

Ko sve može da radi

Ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova poslodavac može da zaključi sa nezaposlenom osobom, zaposlenim koji radi nepuno radno vreme – do punog radnog vremena, korisnikom starosne penzije, kao i sa osobom koja je član omladinske ili studentske zadruge. U toku minule godine tako je, prema podacima Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja, angažovano 5.193 osobe na privremenim i povremenim poslovima preko omladinske, odnosno studentske zadruge.

„Resavica” za nesanicu

Stevan Dželatović: Ceo dan molim rudare da zamrznju izvršenje svojih zahteva za naplatu potraživanja neisplaćenih naknada za smenski rad

Ceo dan molim rudare da zamrznju izvršenje svojih zahteva za naplatu potraživanja neisplaćenih naknada za

smenski rad, rekao nam je juče vidno uzbuđen Stevan Dželatović, v. d. generalnog direktora „Resavice”. Javni izvršitelji popisuju imovinu za plenidbu, što će, ako se nastavi, uništiti firmu. Oko 1.400 ljudi je potpisalo ponuđeni sporazum o isplati duga, ali 1.300 još to nije učinilo. Prva rata od 50.000 dinara stiglo bi im u oktobru, a ostalo na 24 meseca, pod uslovom da se odreknu kamata.

Druga ponuda je isplata 50.000 dinara odmah prilikom potpisivanja ugovora, a ostalo na 36 meseci, ako se odreknu 50 odsto kamate. Treća mogućnost je – 50.000 dinara odmah, a ostalo na 48 meseci, ako se ne odreknu kamate.

Ukupna potraživanja za smenski rad od oko dve milijarde dinara traži 2.700 rudara za period 2007–2014. godine. Firmu je tužilo 1.400, a 1.000 nije, ali ima i penzionera kojima se duguje.

– Javni izvršitelji naplaćuju potraživanja rudara „Resavice” tako što popisuju imovinu preduzeća, koja se zatim prodaje – izjavio je za naš list Jovan Velisavljević, predsednik Osnovnog suda u Despotovcu. – Reč je o rudarima koji su dobili parnicu i izabrali da se naplate preko javnih izvršitelja, a ne preko suda. Prvostepene presude Osnovnog suda u Despotovcu potvrdio je Apelacioni sud u Kragujevcu, a odluke drugih osnovnih sudova nadležne apelacije u Nišu i Kragujevcu. Ovo je uobičajeni postupak i u skladu je sa zakonom. On važi i za javna preduzeća. Kad javno preduzeće ne izvrši svoju finansijsku obavezu, ako izgubi sudski spor – sledi popis i plenidba imovine.

Da li bi „Resavica” imala para da rudarima isplati nadoknadu za smenski rad da je ugalj prodavala po tržišnoj ceni?

Šef Svetske banke u Srbiji Toni Verheijen objavio je nedavno podatak da je „Resavica”, praktično, zakonom primorana da ugalj prodaje povlašćenim trgovcima po cenama nižim od tržišnih. Trgovci ga, zatim, na štetu

poreskih obveznika, prodaju po dvostruko većoj ceni. Ovo javno preduzeće sa devet rudnika sa podzemnom eksploatacijom je u više navrata tražilo od Vlade Srbije da mu omogući prodaju uglja po tržišnoj ceni, ali bez uspeha.

Generalni direktor „Resavice” Stevan Dželatović izjavio je da je Verheijenova informacija tačna, ali samo delimično. Rudnici najveći deo svoje proizvodnje prodaju direktno kupcima, a samo petinu godišnje proizvodnje od oko 600.000 tona prodaju trgovcima.

Verheijen je u svom blogu podsetio da srpski poreski obveznici direktno plaćaju plate svih 4.000 radnika u „Resavici”, kroz državne subvencije.

„Drugo, rudnik je primoran zakonom da svoj ugalj prodaje po ekstremno niskim cenama – 7.900 do 9.300 dinara po toni, što je blizu polovine trenutne tržišne cene za ugalj”, naveo je prvi čovek predstavništva Svetske banke u Beogradu. „Takođe smo otkrili da taj isti ugalj posrednici onda preprodaju kompanijama i postrojenjima, ali ovog puta po tržišnim cenama – isti ugalj koji im je 'Resavica' prodala za oko 8.000 dinara, posrednici prodaju za 16.000-17.000 dinara uz maržu od preko 100 odsto. Glavni razlog za to je što samo nekolicina privilegovanih trgovaca ima pravo da kupuje ugalj od 'Resavice'.”

Po Dželatovićevim rečima, „Resavica” je sindikatima prodala samo oko 100 tona uglja po ceni od 9.300 dinara. On je objasnio da u ovom rudniku samo deo proizvodnje čini ugalj „u komadu”, veličine od šest do 15 centimetara, dok je ostatak ugalj sitnije granulacije – od pola centimetra do najviše šest centimetara. Ovaj ugalj se kasnije preprodaje preduzećima, pri čemu cena sitnog uglja ne zavisi od njegove veličine, već od kalorijske vrednosti. Tako „Resavica” ugalj prodaje po ceni od 3.963 dinara po toni za veličinu od dva do četiri centimetra, čija je kalorijska vrednosti od 11.500 kilodžula, pa do 8.310 dinara za „pranu kocku” toplotne moći od 19.205 kilodžula.

– Tražili smo da nam Vlada Srbije odobri za 11,7 odsto više cene, koje nisu menjane još od 2013. godine, ali nam do sada to nisu odobrili – izjavio je v. d. direktora „Resavice”.

Dželatović je negirao tvrdnju da do uglja dolaze samo povlašćeni trgovci. On kaže da je izbor trgovaca javan i da se imena firmi koje mogu da dođu do uglja, pod uslovom da ispune uslove, mogu videti na sajtu „Resavice”. Ove godine se na javni poziv javilo 64 preduzeća, od kojih su prihvaćene prijave njih 55.

U Ministarstvu rudarstva i energetike kazali su da ne postoje povlašćeni kupci, niti povlašćene cene uglja. Jednom godišnje „Resavica” raspisuje javni tender za prodaju uglja za veleprodaju. Pravo da učestvuju na tenderu imaju sva zainteresovana pravna lica koja se bave trgovinom ugljem. Reč je o transparentnom postupku i sve informacije, uključujući i spisak svih kupaca, dostupne su na sajtu „Resavice”.

U Ministarstvu rudarstva još napominju da „Resavici” nije zabranjeno da ugalj prodaje po tržišnim cenama, već da cenu uglja, na predlog „Resavice”, odobrava Vlada Srbije, što je procedura u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima. Godišnjim planom „Resavica” određuje cenu uglja i traži saglasnost vlade. Ali, plan poslovanja za 2016. godinu još nije usvojen, jer ga „Resavica” nije usaglasila sa Ministarstvom privrede. Predlogom plana za 2016. godinu predviđeno je povećanje cena, koje će stupiti na snagu nakon njegovog usvajanja, kazali su u ministarstvu.

Sve u svemu, mnogo zapetljano i nejasno.

ISPOVESTI RADNIKA Ovako izgleda život u pogonima "Geoksa"

Šta se dešava iza kapija fabrike ženske modne obuće "Geoks" u Vranju, u kojoj su nedavno dve buntovne radnice otpuštene? Odnosno, kako uprava fabrike tvrdi, nije im produžen ugovor.

Tragom bure koju su podigli nedavni događaji u kolektivu koji zapošljava čak 1.200 radnika, i teških optužbi na račun rukovodstva, "Blic" je razgovarao sa četvoro zaposlenih o njihovim iskustvima u "Geoksu". I baš kao u našem istraživanju uslova rada u leskovačkoj "Juri", pokazuje se da su srpski radnici kao po pravilu podeljeni na dve struje:

- nezadovoljne, koji se žale na odnos šefova, (pre)strogu disciplinu, nedostatak pauza i rigidna pravila čak i za odlazak u toalet;

- zadovoljne, koji priznaju da fabrički rad nije uživanje, ali su srećni što imaju posao sa pristojnim radnim uslovima i redovnom platom koja je, iako mala, veća u odnosu na druga radna mesta na jugu Srbije.

Ovo su njihove ispovesti, a sva imena su poznata redakciji.

Moraju da kažnjavaju neradnike

- Nigde nije idealno, ali sam zadovoljan uslovima rada i odnosom rukovodstva. Godinama sam bio bez posla, sada me više roditelji ne izdržavaju. Mislim da se preteruje u napadima. Što nezadovoljnici ne kažu koliko su primali na drugim mestima, kako su ih gazde cenile? Dok ja radim i zarađujem, većina mojih vršnjaka je na ulici bez posla - ispričao je reporteru "Blica" mladić sa osmomesečnim stažom u "Geoksu".

Njegova koleginica priznaje da situacija u fabrici "nije ružičasta", ali da pojedini nezadovoljni radnici "preteruju u optužbama".

- Više od deset godina sam čekala na posao. Jedno vreme sam radila sam za crkavicu kod privatnika. Bila sam zadovoljna sa platom od 8.000 dinara. Uz to, nisam smela da pisnem, da se bunim. Ovde mogu da zaradim od 25.000 do 35.000. Zbog rokova i kvaliteta, u svakoj firmi moraju da kažnjavaju neradnike - kaže naša sagovornica.

Poručuju nam da nose pelene

Ipak, neke njihove koleginice i kolege imaju suprotno mišljenje. Kao i pojedini radnici leskovačke "Jure", i u "Geoksu" su, između ostalog, isplivale optužbe da su šefice "strah i trepet", da ne daju radnicima ni da odu u toalet i da im "ironično poručuju da mogu da nose pelene".

- Kinje nas, kažnjavaju, mogu da nam rade šta hoće. Niko ne može da nas zaštiti jer nismo sindikalno organizovani. Koga ne zateknu na radnom mestu, odbijaju mu od šihte (smene) 60 minuta. Ko ne može da obezbedi zamenu za mašinom, ne može u toalet. Prinuđen je da trpi ili da bude kažnjen. Radimo svakog dana devet sati, a dozvoljavaju samo jednu pauzu od 30 minuta, ironično predlažu da nosimo pelene - tvrdi sredovečna obućarka iz jednog sela kod Vranja.

Njena zabrinuta koleginica, koja je tražila da ostane anonimna, tvrdi da "mnogi od nas dolaze kućama psihički umorni".

- Mesecima pijem pilule za smirenje. Šta ću, moram da trpim. Izdržavam decu, a muž ponešto zaradi radeći kao nadničar. U upravi jedva čekaju da nas kazne. Ko se bar malo pobuni, bude izložen pretnjama i uvredama. Ne znam koliko još ovako mogu da izdržim - ispričala nam je ova radnica.

Gabrijela Krstić.

Demokratija ili tiranija

Jedna od nezadovoljnih je bila i Gordana Krstić, koja od 11. jula više nije na platnom spisku fabrike "Geoks" u Vranju. Ona se pobunila protiv šefova, tvrdeći da "malteritiraju, ponižavaju i mobinguju većinu zaposlenih". Ugovor nije produžen ni Gabrijeli Krstić: posle kraćeg štrajka 5. septembra je pred radnicima postavila pitanje Svetlani Rajačić, direktorki za ljudske resurse, da li je ovo "demokratsko društvo ili tiranija".

- Radnici su aplauzom pozdravili moje obraćanje. Odmah sam shvatila da ću biti najurena - kaže

Sve po zakonu

S druge strane, direktor "Geoksa" Marko Bazilio tvrdi da njima ugovor o radu nije produžen, "što je odlučeno na osnovu postignuća na poslu".

- U toku razgovora sa upravom o prekovremenom radu Gabrijela Krstić nije govorila u ime radnika, jer nije bila predstavnik zaposlenih. To nije razlog zbog kojeg joj ugovor nije obnovljen. Od 1. novembra 2015. bila je prijavljena u registar socijalnih osiguranika. Plate i prekovremeni rad su joj redovno isplaćivani - naveo je Bazilio.

Posle prijave zbog zlostavljanja koju je podnelo 15 radnika, inspekcija rada je obavila nadzor i utvrdila da je ponašanje posloводства "Geoksa" bilo u skladu sa zakonom. Ipak, najurene radnice se ne obaziru na to. Gabrijela Krstić kaže da će pravdu potražiti na sudu, a Gordana Krstić da je ponosna što je otkrila "dugo skrivanu istinu u 'Geoksu'".

ISTRAŽUJEMO Gde u Srbiji je taksi luksuz, a gde je džabe

Cena starta u Subotici i Kraljevu je 50 dinara dok je u Beogradu početak vožnje tri i po puta skuplji.

Grad	Start	km	čekanje ln	start+10 km
Beograd	170	65	750	820
Kragujevac	60	50	400	560
Subotica	80	60	800	680
Kraljevo	50	50	400	550
Smederevo	50	50	500	550
Novi Sad	70	52	435	590

15.000
poziva dnevno prime
taksisti u Beogradu

Taksisti u Beogradu dnevno prime oko 15.000 poziva, dok u Subotici ili Kragujevcu jedva 2.000 poziva stigne za ceo dan.

- Kada bi tamo bila ista cena vožnje kao u Beogradu, niko se ne bi vozio taksijem. Samo u jutarnjem špicu za sat vremena primimo 450 poziva, u toku dana to bude oko 3.500 poziva, i to samo "Beogradski taksi", a da ne govorimo o taksijima koja ljudi zaustave na ulici i o ostalim taksi udruženjima - priča Milan Bojić iz "Beogradskog taksija".

Cena taksi prevoza u Novom Sadu, kao i u Beogradu, nije menjana tri godine. Tako start u Novom Sadu košta 70 dinara, pređeni kilometar po danu je 52 dinara, dok je noćna tarifa 66 dinara. Ovo se čini kao razumna cena taksi vožnje, jer većina Novosađana nema zamerke na cene taksi usluga.

- Prevoz iz centra grada do Petrovaradina ili Novog naselja staje oko 350 dinara. Za

naselja koja se nalaze van grada kao što su: Bukovac, Sremski Karlovci i Futog cena je duplo veća - ističe Dragana Berisavljev, koja se zbog posla često vozi taksijem.

Kraljevački taksisti start naplaćuju još manje - 50 dinara. Svaki naredni kilometar u Kraljevu košta 50 dinara, a sat čekanja 400 dinara.

- Trenutne cene taksi prevoza u Kraljevu su zadovoljavajuće, samo da se održe - priča Bojan Mihailović, vlasnik "Žutog taksija".

Prosečna dnevna zarada taksiste u Beogradu je oko 1.500 dinara Milan Bojić, "Beogradski taksi"

Određivanje cene taksi vožnje zavisi i od toga koliki su nameti taksistima. Bojić kaže da zarade od taksiranja nisu velike zbog nameta koje taksisti trpe u glavnom gradu, a koji su u ostatku Srbije znatno manji.

- Dnevna zarada taksiste je oko 1.500 dinara. On uzme dnevno 4.500 i kada oduzme troškove za gorivo i amortizaciju, koja je za Beograd velika jer se u odnosu na manje gradove prelaze znatno veće kilometraže, to na kraju bude mala zarada - priča Bojić.

U Smederevu je start 50 dinara, isto toliko i pređeni kilometar, ali ni po tim, kako smederevski taksisti kažu, "damping cenama" nema baš preterano posla. Zato mnogi od njih kruže ili se stacioniraju u blizini autobuskih stajališta. Tu otvoreno nude prevoz po ceni autobuske karte, koje su u zavisnosti od udaljenosti sela ili naselja između 140 i 190 dinara.

Subotica po cenama najbliža Beogradu

- Taksi se isplati za kraće vožnje, recimo od centra do Prozivke je oko 200 dinara, dok je cena autobuske karte 90 dinara, ali po istoj ceni autobusom mogu stići do naselja Aleksandrovo, što bi taksisti naplatili dva ili tri puta više. Mogli bi da spuste cene, ali kada sam u žurbi, uvek zovem taksi - kaže Subotičanka Jovanka Šarčević.

MONDO

Japanci preuzimaju Gorenje, dobro i Srbima?

Panasonic zainteresovan za kontrolni udeo u slovenačkom proizvođaču kućnih aparata, čime bi postao gazda i fabrikama u Srbiji - u Staroj Pazovi, Valjevu i Zaječaru.

To znači da bi i proizvodni pogoni kućnih aparata Gorenja u Srbiji prešli u ruke svetskog lidera na polju zabavne elektronike, koji već radi u našoj zemlji - u Svilajncu ima fabriku komponenti za električnu rasvetu, pišu "Večernje novosti".

Ukoliko dođe do spajanja dve kompanije, aparati za domaćinstvo proizvedeni u Srbiji mogli bi da se nađu u prodajnoj mreži Panasonika širom sveta, ali da dobiju i najsavremenije

tehnologije.

U toku je takozvano dubinsko snimanje poslovanja slovenačkog giganta, a onda će Japanci imati mogućnost da povećaju svoj udeo, ako se za to odluče.

Panasonic je još prošlog meseca počeo sa tzv. dju dilidžens analizom poslovanja Gorenja" sa namerom da u budućem periodu poveća svoj udeo u vlasništvu, a u dogledno vreme preuzme i čitavu Gorenje Grupu.

Predsednik i generalni direktor Gorenja, Franjo Bobinac, kaže za "Novosti" da bi analiza poslovanja slovenačke kompanije trebalo da se obavi do kraja meseca. Međutim, kako kaže, u ovom trenutku ne može da potvrdi kakav će ishod biti, niti kada bi i kako ceo postupak mogao da se okonča.

Gorenje beleži vrlo dobre poslovne rezultate. Tako je u prvoj polovini godine zabeležen rast kompanije za osam odsto, a ako se računaju kursne razlike, to je 5,6 odsto, što je takođe značajan rast.

"Ove godine mi smo u rastu, najviše u jugoistočnoj i centralnoj Evropi, Rusiji, Australiji, Nemačkoj, uglavnom u svim segmentima, a najviše na premijum aparatima koji imaju neke više funkcije. Operativna dobit porasla je za 55 odsto i u ovom periodu ostvarili smo 2,1 milion evra čiste dobiti", kažu u Gorenju.

Bobinac smatra da bi pripajanje japanskoj kompaniji bilo dobro ne samo za Gorenje i za Sloveniju, region, a time i za srpsku privredu.

Za Gorenje je prošle godine bio zainteresovan kineskog div Heier, čijja je delegacija bila u Velenju, ali je izgleda prisustvo Panasonika kao strateškog partnera omelo to preuizimanje.

Sinergija sa Gorenjem

Panasonic je, inače, u Gorenje ušao 2013. godine, kada je u proizvođaču bele tehnike iz Velenja stekao 10,74 odsto udela, da bi potom prošle godine dokupio 1,2 odsto kompanije. Panasonikov interes je da proširi paletu proizvoda jer u Evropi nema sopstvenu proizvodnju velikih kućnih aparata ali ni, ističu u sloveniji, ni jaku ekipu u pojedinim zemljama za prodaju. Oni su lideri u domenu zabavne elektronike, rade najsavršenije

televizore, imaju sjajnu LED tehnologiju... ali za kućne aparate morali bi da se oslone na Gorenje ili sličnu kompaniju.

Lokalne samouprave imale rok do 5. septembra da dostave liste nelegalnih objekata

Ministarstvo: Spiskovi objekata za rušenje još pristižu

Iako su beogradske opštine još pre mesec dana dobile rok da do 5. septembra dostave spiskove nelegalnih objekata koji će biti srušeni, konačna lista još nije gotova, a kako za Danas kažu u Ministarstvu građevinarstva, spiskovi "sukcesivno pristižu".

- Radna grupa je održala ukupno pet sastanka, a izveštaji gradskih opština sa teritorije grada Beograda o broju objekata za koje je sproveden postupak i za koji se može zakazati i sprovesti rušenje, u skladu sa unapred utvrđenim dogovorom, sukcesivno pristižu nadležnom organu grada Beograda - ističu za naš list u ovom Ministarstvu.

Radna grupa formirana je 18. avgusta, do sada se pet puta sastajala, a tokom ove sedmice će održati redovan sastanak na kome će pristigle izveštaje sistematizovati i analizirati.

- Radna grupa će utvrditi, na osnovu usvojenih kriterijuma, koji će objekti biti srušeni. Za izvršenje ovih rešenja nadležne su gradske opštine, odnosno grad Beograd - napominju u Ministarstvu građevinarstva.

Polovinom avgusta ministarka građevinarstva Zorana Mihajlović je na sastanku Koordinacionog tela za praćenje primene Zakona o ozakonjenju objekata, poručila predsednicima opština da će snositi posledice svi koji pokušaju da izigraju zakon i ostavila rok svim lokalnim samoupravama da do 5. septembra predaju spiskove sa objektima koji su nelegalno građeni.

- Kako bismo izbegli bilo kakvu mogućnost za neprimenjivanje Zakona o ozakonjenju, očekujemo od svih predsednika opština da nam odgovaraju za spiskove za rušenje koje će dostaviti. Zakon je isti za sve građane Srbije i objekti građeni bez papira nakon usvajanja Zakona, ne mogu da se ozakone i biće rušeni - rekla je tom prilikom Mihajlovićeva.

Tada su dogovoreni i kriterijumi za utvrđivanje redosleda rušenja, a prvo na šta će se obratiti pažnja jeste zaštita javnog interesa što znači da će biti srušeni svi objekti izgrađeni na javnim površinama ili površinama planiranim za izgradnju objekata ili prostora javne namene, a potom i objekti koji imaju najveće odstupanje u odnosu na važeći planski dokument, te kriterijum zaštite susedskih prava.